

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Gfv.VII.30.043/2019/5.

A tanács tagjai: Farkas Attila a tanács elnöke
. Csőke Andrea előadó bíró
. Gáspár Mónika bíró

A felperes:

A felperes jogi képviselője: dr. Gaál I. Péter ügyvéd

Az alperes:

Az alperes jogi képviselője: Dr. Sebők Imre Ügyvédi Iroda

A per tárgya: kártérítés és jogalap nélküli gazdagodás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 6.G.42.739/2016/27.

A másodfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 11.Gf.40.305/2018/4.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 Ft (hatszázharmincötezer) felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak - felhívásra - 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek a felperes alperesnél vezetett bankszámláinak mindenkor egyenlege erejéig óvadékot alapítottak az alperes javára, és a felperes felhatalmazta az alperest a számlák zárolására.
- [2] A felperes ellen 2011. április 1-jén benyújtott kérelem alapján a bíróság 2012. január 31-én a felszámolást megindította,

felszámolóként a STANDARD Felszámoló és Vagyonkezelő Kft.-t rendelve ki. Az alperes 222.621.687 Ft összegű határidőn belül bejelentett hitelezői igényét a felszámoló nyilvántartásba vette.

- [3] A felszámolás megindulásakor a felperes bankszámláján nem volt pozitív egyenleg. Az alperes a felszámolás megindulását követően beérkezett összegekből 2012. március 23-án és április 26-án összesen 43.170.465 Ft-ot emelt le a felperes általa vezetett pénzforgalmi bankszámlájáról.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [4] A felperes keresetében kérte 43.170.465 Ft és kamatai megfizetésére kötelezni az alperest elsődlegesen kártérítés, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás jogcímén. Állította, hogy a leemelt összegek nem képezték az óvadék tárgyát.
- [5] Az alperes kérte a kereset elutasítását, másodlagosan beszámítási kifogással élt arra hivatkozva, hogy az adós társaság felszámolásában a hiteljogviszonyból eredően 222.621.687 Ft visszaigazolt hitelezői igénnyel rendelkezik, ezért követelését beszámítási kifogás útján jogosult érvényesíteni.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

- [6] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Álláspontja szerint az alperes élhetett az óvadék biztosította jogával, ezért eljárása jogszerű volt.
- [7] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - eltérő indokolással - helybenhagyta. Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy az adós (felperes) tulajdonában álló bankszámlán fennálló összegek óvadéki jellegét a felszámolás kezdő időpontjára figyelemmel kell vizsgálni. Az eljárás adatai alapján arra a megállapításra jutott, hogy a felszámolás megindulását megelőzően az óvadék tárgya nem került egyértelműen azonosítható módon a jogosult alperes hatalmába, ezért az óvadék átadására nem került sor, az alperes tehát nem volt jogosult a követelését az óvadék tárgyából kielégíteni. A felszámolás kezdő időpontjában a bankszámlán nem volt pénzösszeg, az ezt követően befolyt összeg pedig a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 4. § (1) bekezdés utolsó fordulata értelmében az adós felszámolási vagyonát képezte. Arra tekintettel, hogy nem volt zárolva óvadék, illetve nulla forint volt a számlán, az ítélet tábla arra a következtetésre jutott, hogy az alperesi bank nem volt jogosult a felszámolás kezdő időpontját követően a bankszámlára befolyt összeget leemelni, óvadékként használni. Kizárólag a felszámolás kezdő időpontjában meglévő bankszámlaösszeget használhatta volna fel óvadékként a zárolás után az alperes, azonban ilyen összeg nem volt a felperes bankszámláján.
- [8] Megállapította, hogy az alperes jogellenesen emelte le a 43.170.465 Ft-ot a felperes bankszámlájáról a hitelviszonyból eredő követelése kiegyenlítéseként. Az alperes ezen intézkedésével a Polgári

Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 339. § (1) bekezdése alapján kárt okozott a felperesnek, ezért köteles azt megfizetni.

[9] Erre tekintettel vizsgálta az alperes beszámítási nyilatkozatát.

[10] Utalva az rPtk. 296. §-ára és a Cstv. 38. § (3) bekezdésére megállapította, hogy az alperes a felszámolási eljárásban az így fizetendő összegnél lényegesen magasabb követeléssel rendelkezik. A beszámítás minden kritériumának megfelel az alperes igénye, követelése a felszámolás kezdő időpontjában fennállt, annak engedményezésére nem került sor és a felszámoló visszaigazolta a követelését. Erre tekintettel az ítélőtábla az alperes követelésébe beszámította a hitelezői követelést, a hitelezői követelésből így 43.170.465 Ft összegű követelésrész megszűnt, az alperes felperessel szembeni hitelezői igénye a beszámított összeggel lecsökkent. Utalt az ítélőtábla arra, hogy a Cstv. 38. §-ban szabályozott beszámítás nem kizárt akkor sem, ha az adós felszámolásában a beszámított hitelezői követelés kielégítését megelőző követelés van.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[11] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és - tartalma szerint - az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával azt, hogy a Kúria mellőzze az alperes beszámítási kifogását és kötelezze az alperest a jogerős ítéletben megállapítottak szerint az rPtk. 339. § (1) bekezdése alapján járó 43.170.465 Ft összegű kártérítés és kamatai megfizetésére. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti az rPtk. 4. § (4) bekezdésében, 5. § (1)-(2) bekezdésében foglaltakat.

[12] Álláspontja szerint a beszámítási jog gyakorlása joggal való visszaélést valósít meg. Az alperes ugyanis az rPtk. és a Cstv. rendelkezéseit durván megsértve, a felszámolási kielégítési sorrendet figyelmen kívül hagyva, ezzel a többi hitelezőnek is jelentős hátrányt okozva jogellenes és felróható módon jutott kielégítéshez a beszámítással. A beszámítási jog gyakorlása más személyek jogainak és törvényes érdekeinek csorbításához, illetőleg illetéktelen előny szerzéséhez vezetett.

[13] Hangsúlyozta, hogy a Cstv. 36. §-a nyilvánvalóan nem olyan követelésekre vonatkozik, amelyek a beszámító fél részéről jogellenesen, a Cstv. rendelkezéseit megsértve, a többi hitelező kijátszása, kikerülése útján keletkeznek. A jogalkotónak e korlátozást nem volt szükséges külön megfogalmaznia, hiszen a polgári jog általános alapelvei tiltják a joggal való visszaélést, és kizárják a felróható magatartás folytán keletkező előny szerzését.

[14] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 275. § (2) bekezdése alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.
- [16] A Kúria hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati eljárásnak tartalmaznia kell az rPp. 272. § (2) bekezdése szerint azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, és elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kéri. Csak az az állított jogszabálysértés vizsgálható, amelyet a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére rendelkezésre álló határidőben benyújtott kérelemben jelöl meg a fél, és az a fenti feltételekkel rendelkezik. Nem lehet a határidő lejárta után az rPp. 273. § (5) bekezdése értelmében kiegészíteni a felülvizsgálati kérelmet, ezért a felperesnek az rPtk. 297. § (1) bekezdése miatt megsértett jogszabályhelyre történt utólagos hivatkozása nem volt vizsgálható.
- [17] A felülvizsgálati eljárás tárgyát már nem képezte a jogerős ítélet - az Európai Unió Bíróságának C-156/15. számú (Private Equity Insurance Group SIA) és C-107/17 (Aviabaltika UAB) ítéleteiben kifejtett, a pénzügyi biztosítékokról szóló megállapodásokról szóló, 2002. június 6-i 2002/47/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv értelmezésének megfelelő - azon megállapítása, mely szerint a megfelelő feltételek esetén is óvadékként a Cstv. 38. § (5) bekezdésének szabályai szerint csak a felszámolás kezdő időpontjában meglévő összeg számolható el, ezért a felszámolás megindulása után a számlára beérkezett összeget ezen a jogcímen nem vonhatta volna el az alperes, emiatt pedig kártérítési kötelezettsége áll fenn.
- [18] A felperes felülvizsgálati kérelmében csak az rPtk. egyes alapelveinek - 4. § (4) bekezdése és 5. § (1)-(2) bekezdése - megsértését állította a beszámításra tekintettel. A Kúria ezzel összefüggésben rámutat, hogy nem jöhet szóba a polgári jogi alapelvek közvetlen alkalmazása a jogvitában, ha van a jogszabályban konkrét rendelkezés az adott vitatott kérdésre vonatkozóan (BH2019.198.).
- [19] A felperes jogi álláspontjának lényege a beszámítással kapcsolatban az volt, hogy a felszámolás tartama alatti jogellenes magatartással okozott, kártérítés jogcímén az adós javára megítélt összegbe nem lehet a felszámolás kezdő időpontja előtt keletkezett hitelezői igényt beszámítani, és ezzel az adós felé teljesíteni, mert ez a hitelezői kielégítési sorrend kikerülését eredményezné, és megerősítené a számlavezető bankok olyan törekvéseit, hogy szabálytalanul eljárva maguknál tartásuk az adóssal szembeni kötelezettségüket a hitelezői igény beszámításával teljesítsék. Ennek eredményeként ugyanis a felszámolás alatt befolyt valamennyi pénzüsszeget a hitelezői igénnyel rendelkező számlavezető bank tudná a saját követelésének a kielégítésére fordítani.
- [20] A Cstv. 38. § (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy a hitelező - a gazdálkodó szervezet által indított perben - a felszámolás kezdő időpontjában fennálló, az adóssal szembeni követelését beszámítás

útján is érvényesíthesse, feltéve, hogy a követelés jogosultja a felszámolás kezdő időpontjában is a hitelező volt. E szabály alkalmazásánál figyelemmel kell lenni a Cstv. 36. §-ában írt rendelkezésekre és a polgári jog általános szabályaira, melyeket alkalmazni kell, kivéve, ha a Cstv. azoktól eltérő rendelkezést tartalmaz. A szándékosan okozott kár megtérítése iránti igénnyel szembeni beszámítást pedig az rPtk. 297. § (1) bekezdése tiltja.

[21] A károkozó visszaélésszerű eljárását tehát ilyen esetben az rPtk. kifejezett rendelkezése beszámítási tilalom kimondásával kívánja kizárni. A felülvizsgálati kérelemben említett alapelvek közvetlen alkalmazására nincs szükség.

[22] Arra azonban, hogy a másodfokú bíróságnak a jogvita elbírálása során alkalmaznia kellett volna az rPtk. 297. § (1) bekezdését, a felperes a határidőben előterjesztett felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott. E vonatkozásban ezért a Kúria a jogerős ítéletet érdemben nem vizsgálhatta felül.

[23] A Kúria ezért csupán megjegyzi, szándékos károkozásnál az rPtk. 297. § (1) bekezdésének alkalmazásában akkor van szó, ha a szándékosság a károkozó magatartás mellett kiterjed a kár bekövetkezésére is. Ez pedig a jelen ügyben nem állapítható meg. A Cstv. 38. § (5) bekezdése ugyanis nem egyértelmű abban a vonatkozásban, hogy a felszámolás megindulását követő három hónapos időtartam pontosan hogyan érinti az óvadékot, az nőhet is, vagy csak csökkenhet a felszámolás kezdő időpontját követően. Nem tartalmazza a jogszabály, és nem alakította ki még a magyar bírósági gyakorlat sem, hogyan kell eljárni ez alatt a három hónap alatt akkor, ha a korábban óvadéki számlaként megjelölt számlára a felszámolás kezdő időpontja után érkezik bevétel. Az egységes jogértelmezés és joggyakorlat hiányára figyelemmel ezért az, hogy az alperes a felszámolás elrendelését követően befolyt összegeket leemelte a felperes számlájáról, nem minősíthető az rPtk. 297. § (1) bekezdése szerinti szándékos károkozásnak.

[24] Az Európai Unió Bíróságának időközben megszületett, már hivatkozott C-165/15 számú ítélete azonban kimondja, hogy két feltétel szükséges az óvadékkal való rendelkezéshez: részben a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását megelőzően, vagy azon a napon kell a pénznek a számlára érkeznie, illetve a banknak bizonyítania kell, hogy nem tudott, vagy nem is kellett tudnia a fizetéseképtelenségi eljárás megindításáról; részben pedig az adós nem rendelkezhetett az óvadékként számlán lévő összegről. A továbbiakban ezért a Cstv. 38. § (5) bekezdésének alkalmazása során ennek megfelelően kell eljárni, így a felülvizsgálati kérelemben említett, a felszámoló által sérelmezett helyzetek nem alakulhatnak ki, illetve azok megítélése nem lehet kétséges.

[25] A jogerős ítélet mindezekre tekintettel - a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból - nem tekinthető jogszabálysértőnek.

[26] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [27] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért a rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes részére megfizetni a felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely az alperes jogi képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíjból áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a)-b) pontja, (5)-(6) bekezdése, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg.
- [28] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 59. § (1) bekezdése és 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 15. § (1) és (3) bekezdése alapján a felperes köteles az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére is.
- [29] A Kúria tárgyaláson hozta meg határozatát.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k.
előadó bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró

A kiadmány hitelül: